

Open Monumentendag Bernheze

LEVEND ERFGOED

ZONDAG 10 SEPTEMBER 2023

Levend erfgoed

Op zondag 10 september zijn in de gemeente Bernheze tijdens de Open Monumentendag 10 bijzondere monumenten gratis te bezoeken. Het thema van dit jaar is: Levend Erfgoed. De monumentenbeheerders organiseren allerlei leuke activiteiten die bij dit thema passen. Ook is er een fietsroute langs de monumenten. Nieuw dit jaar zijn twee gratis busexcursies en geocaching. In deze folder lees je er alles over.

Kom je ook kijken naar al dit moois? Kijk voor de meest actuele informatie op www.openmonumentendag.nl/comite/bernheze, lees de MooiBernhezekrant en volg de sociale media van de deelnemende monumenten.

10 september van 10.00 tot 17.00 uur

Kasteel Heeswijk

KANAALDIJK NOORD HEESWIJK-DINTHER
Parkeerterrein Kasteel,
www.kasteelheeswijk.nl

Activiteiten: Hofdansgroep Plaisir Courtois uit Groningen danst historische dansen in adellijke kleding.

Hét kasteel van Brabant staat in de gemeente Bernheze: kasteel Heeswijk. In dit topmonument vind je duizend jaar geschiedenis van de Brabantse elite terug. Het kasteel heeft een bewogen geschiedenis die terug gaat tot het jaar 1080. Het is in de loop van de eeuwen veelvuldig verwoest en herbouwd. De huidige vorm dateert uit 1835 en is het resultaat van een grondige verbouwing en uitbreiding. Vanaf het parkeerterrein wandel je over de oprijlaan en geniet je van het landgoed. Met een

audiotour door het kasteel ontdek je de zalen, gangen, torens, kelders en geheime kamertjes; leuk voor jong en oud. Brasserie 'Bij de Barones' is het ideale rustpunt om wat te drinken en te eten. Tijdens de Open Monumentendag is de adel weer aanwezig: de hofdansgroep Plaisir Courtois uit Groningen danst in adellijke kleding dansen uit de Middeleeuwen, de pruikentijd en de tijd van Downton Abbey. De bezoeker mag na een korte instructie meedoen.

9 en 10 september van 10.00 tot 18.00 uur

De Kilsdonkse Molen

KILSDONKSEWEG 4-6 HEESWIJK-DINTHER
www.kilsdonksemolen.nl

Activiteiten: Oud-molenaar Co Potters vertelt zijn levensverhaal op zondag 10 september om 11.00, 13.00 en 15.00 uur. Co is 94 jaar geleden geboren in de

oliemolen, die in die tijd als woonhuis fungeerde. In de molen is een kleine tentoonstelling van oude foto's over het wonen in, op en bij de molen.

De Kilsdonkse molen in Heeswijk-Dinther staat bekend als een van de mooiste molens van Nederland. Het is een koren- én oliemolen en het is de enige in ons land die waterkracht en windkracht kan combineren. De historie van deze unieke molen gaat terug tot de dertiende eeuw.

Het thema 'Levend Erfgoed' past goed bij het familieleven op de molen. Een van de zonen die geboren is in de Kilsdonkse Molen komt nog wekelijks bij de molen op bezoek. Het leven van dit gezin ging niet 'voor de wind'. In 1928 kocht Jan Potters de Kilsdonkse Molen en hij ging met zijn gezin wonen in de oliemolen. Negen jaar later overleed Jan door een triest ongeluk op de molen. Het gezin moest verhuizen. In 1948 kwam zoon Co Potters terug uit West-Brabant en werd de molenaar van de Kilsdonkse Molen. Vele jaren later raakte de molen in verval en onbruikbaar. In 1998 namen de kinderen van de andere zoon, Ad Potters, de molenrestanten over en uiteindelijk is het in een stichting ondergebracht. Er is tien jaar geleden een bezoekerscentrum gebouwd om inkomsten te genereren om de molen in stand te houden.

10 september van 10.00 – 17.00 uur

Meierijsche Museumboerderij

MEERSTRAAT 28 HEESWIJK-DINTHER
www.museumboerderij.nl

Activiteiten: Gidsen geven toelichting en er is een audiotour over het terrein; tentoonstelling over Feesten in vroeger tijden; oude ambachten en diverse activiteiten

In en rondom de museumboerderij ontdek je hoe men leefde, woonde en werkte op een boerderij in de Brabantse Meierij tussen 1880 en 1930. De deskundige gidsen vertellen alles over de eeuwenoude boerderij, met zijn rieten kap, eiken spanten en gebinten, bedstedes en dierenverblijven. Ook kun je met een audiotour over het terrein lopen. Er is een historische groenten/bloementuin en in het restaurant zijn lekkere boerderijproducten te consumeren en te koop. Er is een demonstratie van oude ambachten en kinderen kunnen ook zelf aan de slag.

Abdij van Berne

10 september van 11.00 tot 17.00 uur;
Proeflokaal open van 11.00 tot 17.00 uur;
Abdijwinkel open van 12.00 tot 17.00 uur;
Abdijkerk open van 13.00 tot 17.00 uur;
Abdij open van 14.00 tot 17.00 uur

ABDIJSTRAAT 49, HEESWIJK-DINTHER
www.abdijvanberne.nl
www.berneboek.com
www.berneabdijbier.nl

Activiteiten: In de Abdijkerk zijn in de middag mini-concerten en in de Abdij zijn rondleidingen.

De Abdij van Berne, de oudste nog bestaande kloostergemeenschap van Nederland, werd in 1134 door ridder Fulco van Berne gesticht in Berne aan de Maas, het tegenwoordige Bern in de provincie Gelderland. In 1857 werd de abdij definitief gevestigd in

het Brabantse Heeswijk. De kloosterlingen betrokken toen het oude Slotje, dat een jachtslot van de hertog van Brabant was. In 1879 werd een abdijkerk gebouwd, die in 1927 werd uitgebreid door architect Hendrik Willem Valk. Berne is een abdij van de premonstratenzers, ook norbertijnen of witheren genoemd. De orde is opgezet door de heilige Norbert van Gennep. De norbertijnen leven volgens de regel van Augustinus.

Belangrijk is de 'vita mixta', het contemplatieve leven gecombineerd met het actieve. De afgelopen jaren heeft Berne veel werk gemaakt van noodzakelijke toekomstplannen. Zo hebben diverse gebouwen nieuwe bestemmingen gekregen en worden er wellicht komende jaren woningen gerealiseerd achter de boekwinkel. De gemeenschap in Heeswijk-Dinther telt momenteel 13-15 norbertijnen, variërend in leeftijd van bijna vijftig tot dik in de negentig.

10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Protestantse kerk

KERKSTRAAT 2, DINTHER

Activiteiten: de kerk kan met deskundige toelichting bekeken worden.

Deze Nederlands Hervormde kerk is een zaalkerk zonder toren maar met een dakruiter en is een rijksmonument. Het kerkje is in 1843 naast de al bestaande pastorie ook een rijksmonument uit 1793 gebouwd, op de plaats waar voorheen een schuurkerk stond. In deze schuurkerk was het aan de katholieken toegestaan kerkdiensten te houden.

10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Molen Windlust

MOLENERF 1, NISTELRODE

Activiteiten: Brabantse kinderspelen en terras.

De molen van Nistelrode is een korenmolen en werd vermoedelijk rond 1550 gebouwd. Het is het oudste monument in Nistelrode. De molen is meerdere malen verplaatst. Hij is geheel maal- en draaivaardig en heeft een eigen informatie- en educatieruimte. Hier is aandacht voor de geschiedenis van molens in het algemeen en vindt u informatie over deze molen. Verder wordt de kringloop van akker tot bakker in beeld gebracht. De vrijwillige molenaars zorgen voor het onderhoud van de molen en verzorgen rondleidingen voor belangstellenden.

10 september van 10.00 tot 17.00 uur

Natuurcentrum De Maashorst

ERENAKKERSTRAAT 5, NISTELRODE
www.natuurcentrumdemaashorst.nl

Parkeren: 200 meter voor het centrum op de hoek Maashorstweg/Slabroekseweg

Natuurcentrum De Maashorst is het startpunt voor alle natuurgerichte activiteiten in De Maashorst. Hier is onder meer een informatiepunt, horeca en een winkel. Het natuurcentrum is gevestigd in een boerderij uit het laatste kwart van de negentiende eeuw. De boerderij heeft oorspronkelijk een woonhuis onder een rieten schilddak. Het bedrijfsgedeelte ligt onder een zadeldak van riet en pannen en is in een latere periode voorzien van een open wagenstalling. In de boerderij is een tentoonstelling te zien over de diversiteit en cultuurhistorie van natuurgebied De Maashorst. Ook buiten op het erf en in de grote speelweide valt er van alles te ontdekken. In de Maashorst zijn archeologische monumenten gevonden: prehistorische grafvelden.

10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Molen Windlust

KERKSTRAAT 22, VORSTENBOSCH

Activiteiten: Presentatie van diverse molenfilmpjes. Koffie, thee en frisdrank staan klaar.

Molen Windlust staat centraal in het dorp. Dit 'levende monument' werd gebouwd in 1860, oorspronkelijk als grondzeiler. Bij de bouw werd gebruik gemaakt van oude bouwmaterialen waaronder het bovenwiel uit 1723. In 1900 is de molen 2,5 meter verhoogd en is het een beltmolen geworden: om de molen is een verhoging van aarde aangebracht. De molenaar kan zo gemakkelijker werk aan de wieken uitvoeren. Bij voldoende wind draait molen Windlust en wordt er gemalen. De molenaar leidt je rond en vertelt uitgebreid over de werking en historie van deze prachtige molen. Voor bezoekers die niet naar boven kunnen, worden er beneden op een groot scherm filmpjes vertoond over de molen en het maalproces.

10 september van 10.00 – 17.00 uur

De Eijnderic & heemkundekring De Elf Rotten

'T DORP 92, HEESCH

www.eijnderic.nl

www.de-elf-rotten.nl

Activiteiten: Er zijn doorlopend toneelvoorstellingen waarin de markante en deftige bewoner Mr. Jacob Hendrik van Breugel van Bronckhorst tot leven komt. Er worden rondleidingen gegeven, er is een puzzelspeurtocht voor kinderen en er zijn informatiestands.

Het rijksmonument 'De Eijnderic' biedt onderdak aan educatief en creatief centrum de Eijnderic. Het is een hoevecomplex, bestaande uit een woonhuis uit 1770, een bakhuis en arbeiderswoning uit 1867 en een grote schuur uit 1900. Het woonhuis is

opgetrokken in 1770 en heeft een zadeldak tussen puntgevels. De voorgevel is in 1905 in Jugendstil opgetrokken in rode, groene en witte baksteen. Het huis heeft nog de oorspronkelijke indeling met een originele beschildering uit 1910. Het huis is gebouwd door bierbrouwer en herbergier Christiaan Godschalx. Het werd verhuurd aan Jurjaan Gustaaf Lindeberg (1744-1784), dorpssecretaris van Heesch en Berghem en vanaf 1785 aan Mr. Jacob Hendrik van Breugel van Bronckhorst (1758-1827), dorpssecretaris van Heesch en Berghem. Hij kocht het pand in 1787 en bewoonde het tot zijn overlijden. Tijdens de Open Monumentendag zijn er doorlopend toneelvoorstellingen waarin deze markante en deftige bewoner tot leven komt. Hij leefde op de drempel van de oude Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden en wist zich staande te houden gedurende alle machtswisselingen in deze roerige tijd. Ook zal heemkundekring De Elf Rotten zich in De Eijnderic presenteren.

10 september van 12.00 tot 16.30 uur

de Sint-Antonius van Paduakerk in Loosbroek

DORPSSTRAAT 49, LOOSBROEK

Deze katholieke kerk is in 1912/1913 in de recordtijd van één jaar gebouwd. Grondstoffenaanvoer van stenen en zand werd met paard en wagen verzorgd door de Loosbroekse boeren. Om de bouw te financieren, kreeg de parochie een

schenking van het Antoniusfonds, waardoor de kerk gewijd diende te worden aan Antonius van Padua. Het ontwerp is van architect Jos Margry. De kerk is opgebouwd als zaalkerk en heeft neoromaanse elementen. De kerktoeren staat naast het schip van de kerk. In de kerk is een relikwie van de heilige Donatus aanwezig, in de jaren '70 en '80 waren er jaarlijkse drukbezochte bedevaarten. Donatus komt ook terug in beelden en kaarsen in de kerk. In 1948 werd een Heilig Hartbeeld bij de kerk geplaatst. De afgelopen decennia zijn vele zaken vernieuwd; de kerk en pastorie zijn aan de buitenzijde volledig gerestaureerd.

Fietsroute

Bij de deelnemende monumenten en de Bibliotheek Heesch is een gratis folder verkrijgbaar met twee fietsroutes. Deze gaan langs de monumenten en andere bijzondere plekken in de gemeente. De ene route gaat door Heesch en Nistelrode, de andere door Heeswijk-Dinther, Loosbroek en Vorstenbosch. De fietsroutes zijn met elkaar verbonden.

NIEUW

Busexcursie

ONTDEK DE MONUMENTEN IN DE GEMEENTE BERNHEZE

Op zondag 10 september rijdt om 10.00 uur en 13.30 uur een excursiebus langs verschillende monumenten in de gemeente Bernheze. In de bus is een gids aanwezig die tijdens de rit informatie geeft over de monumenten en andere wetenswaardigheden. In de ochtend is dit erfgoedwethouder Marius Tielemans, in de middag streekhistoricus Henk Buijks. Er wordt onderweg bij twee monumenten gestopt, waar een rondleiding wordt gegeven. Ook de route zelf, door de gemeente Bernheze, is zeker de moeite waard. Deelnemen is gratis, reserveren is verplicht.

De busexcursie op zondagochtend 10 september om 10.00 uur gaat naar de Sint-Antonius van Paduakerk in Loosbroek en de Meierijsche Museumboerderij in Heeswijk-Dinther. Aan het einde van deze busexcursie kunnen deelnemers uitstappen bij de Eijnderic in Heesch. De middagbus gaat op zondag 10 september om 13.30 uur naar de protestantse kerk in Dinther en de Kilsdonkse molen in Heeswijk-Dinther.

Praktische punten

- Het start- en eindpunt van de bussen is de parkeerplaats voor het gemeentehuis in Heesch, De Misse 6 in Heesch.
- Deelname aan de busexcursie is gratis.
- De excursies duren ongeveer 3 uur.
- Voor koffie/thee wordt onderweg gezorgd.
- Reserveren is verplicht in verband met het beperkte aantal plaatsen.

Dit kan vanaf dinsdag 8 augustus bij het Stadsarchief Oss. Bij voorkeur via de mail: informatie@stadsarchiefoss.nl. Zet in de mail om welke busexcursie het gaat (ochtend of middag), in welke gemeente (er zijn ook routes in de gemeente Oss) en om hoeveel personen. Reserveren kan ook telefonisch op dinsdag, woensdag en donderdag van 10.00 tot 17.00 uur: T: 0412 – 842010.

Tijdig reserveren wordt aanbevolen.
Vol = vol.

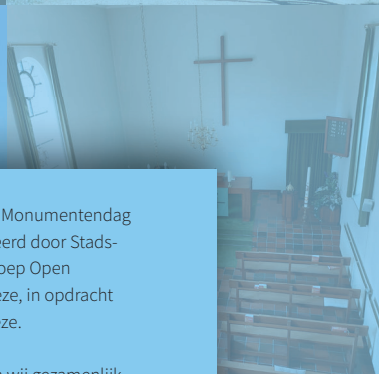
- In verband met het beperkte aantal plaatsen kan er per reservering voor maximaal 4 personen gereserveerd worden.
- Graag bij verhindering tijdig afmelden.
- Er is een mogelijkheid om een rollator onderin de bus te plaatsen. De bus heeft wel een hoge instap/trap. Het is helaas niet mogelijk om grotere hulpmiddelen zoals scootmobiel mee te nemen.

Geocaching

Om iets extra's te bieden en meer mensen te betrekken bij de Open Monumentendag is er een nieuw onderdeel aan de Open Monumentendag in Bernheze toegevoegd, namelijk: geocaching.

Wat is geocaching? Simpel gezegd is het een soort zoektocht naar een 'schat', cache genoemd. Met behulp van een app op je smartphone of via GPS (Global Positioning System) zoek je locaties waar andere mensen zo'n cache hebben verstopt. Het leuke van geocaching is dat je op plekken komt waar je anders misschien niet zo snel zou komen. Je kunt op deze manier veel leren over de omgeving. Om dit spel te kunnen spelen heb je twee dingen nodig: een (gratis) account van geocaching en de speciaal ontwikkelde app. Download de Geocaching Adventure Lab app via Google Play (Android) of de Appstore (Apple). Kort voor de Open Monumentendag worden in de buurt van een aantal monumenten in de gemeente Bernheze vijf caches verstopt. Als je alle caches hebt gevonden en de eindformule weet te kraken, dan kun je met het gevonden historische jaartal tijdens de openingstijden naar de Bibliotheek in Heesch of het Stadsarchief in Oss komen en word je beloond met een woodie.

De VriendenLoterij Open Monumentendag wordt in 2023 georganiseerd door Stadsarchief Oss en de werkgroep Open Monumentendag Bernheze, in opdracht van de gemeente Bernheze.

Met dit evenement willen wij gezamenlijk de aandacht voor de monumenten vergroten door dit bijzondere Nederlands erfgoed toegankelijk te maken en te behouden voor een breed publiek.

Oplage: 1250 exemplaren
Vormgeving en druk: Drukkerij Buuts Nistelrode

